

התארגנות לכתיבת עבודה

אחד הדברים הקשים בכתיבת עבודה הוא ההתארגנות למשימה. תלמידים ותלמידות רבים מרגישים שאינם יודעים כיצד להתחיל, מהם השלבים שיש לבצע, וכמה זמן ראוי להקדיש לכל שלב ושלב. להלן כמה עצות בנושא זה:

❖ דע את עצמך:

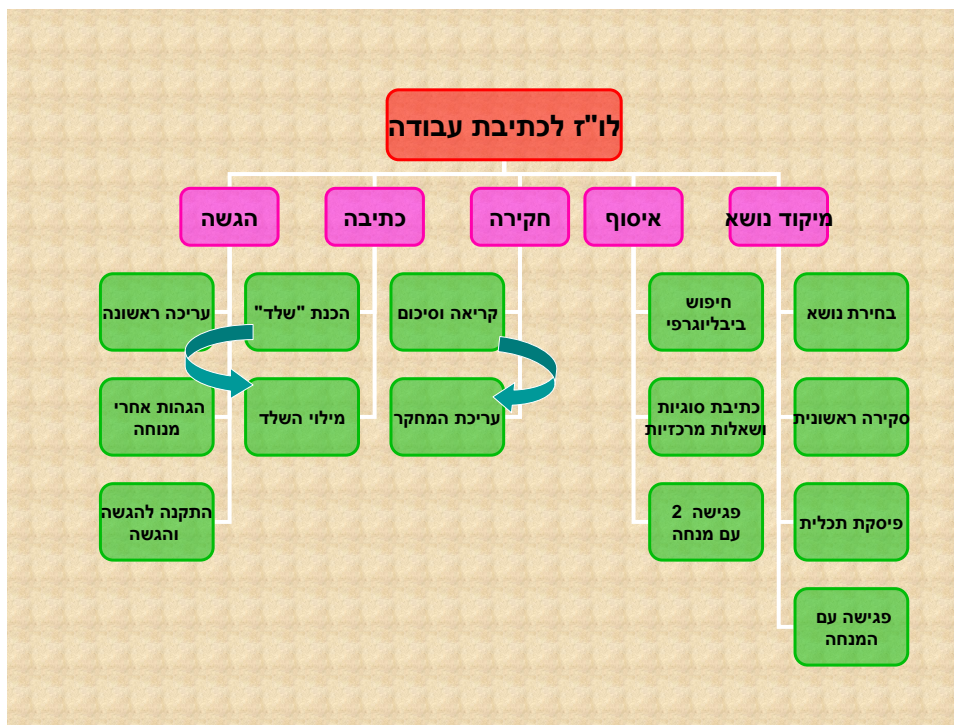
- ❖ לכל אחד קצב עבודה משלו, וסגנון התארגנות משלו.
- ❖ כדאי לכם לנסות לשחזר את מהלך העבודה שלכם לקראת עבודות שכתבתם בעבר ולזהות מה אפיין את שיטת העבודה בפעמים שבהן הגעתם לתוצאות הטובות ביותר.
- ❖ אם יש לכם בעיקר חוויות רעות בכתיבה, כדאי לכם לנסות שיטות שונות: לעבוד בלילה ולעבוד ביום, לעבוד במקום שקט מאוד ולעבוד בבית קפה סואן, לעבוד בבית ולעבוד בספרייה, לסכם את המידע ישירות למחשב ולסכם אותו על דפים, לכתוב בנקודות ולכתוב בטקסט רצוף. כך תוכלו לגלות מה עובד בשבילכם – ולשכלל את הדרך הטובה ביותר מבחינתכם.

❖ התחילו בעבודה מוקדם ככל האפשר:

- ❖ בין אם הכתיבה עולה טוב בידיכם כשאתם עושים אותה בלחץ ברגע האחרון ובין אם אתם במיטבכם כאשר יש לכם זמן רב לקריאה מכינה, לכתיבה, להתייעצות, לביקורת ולכתיבה מחדש, לא כדאי לדחות את תחילת העבודה.
- ❖ אל תאמרו לעצמכם: אתחיל לכתוב את העבודה כשהקורס או הסמסטר יסתיים. לכו לספרייה כבר עכשיו, עיינו בספרים, קבלו רעיונות, פיתחו מסמך חדש בוורד ותנו לו כותרת ראשונית.
- ❖ באופן זה, גם אם השיפורים המשמעותיים ביותר יעשו בערב שלפני ההגשה, הם יעשו על תשתית טובה יותר של טיוטא עשירה ובדוקה, כזאת שהתוכן שלה עבר שלבים שונים של גלגול במחשבתכם, המבנה שלה נבדק על ידי המנחה והניסוחים שלה נקראו מספר פעמים עד שנבחר הקולע שביניהם.

❖ פרקו את המשימה לשלבים:

- ❖ כדי להימנע מעמידה מול משימה עצומה שקשה לדעת מאין להתחיל אותה, כדאי להגדיר מראש שלבים ולהקציב לכל אחד מהם פרק זמן שיסומן ביומן שלכם.
- ❖ השלבים עשויים להשתנות מכותב לכותב וממשימה למשימה, אך כדי לתת לכם מושג על אפשרויות החלוקה אני מצרפת להלן תרשים שהכינה ד"ר גילה וכמן של שלבי העבודה הנדרשים במרבית משימות הכתיבה:

❖ **השלב הראשון** בכל עבודה הוא בחירת נושא ומיקודו. ישנה נטייה לזרז שלב זה. לא כדאי! השקיעו זמן בבחירת הנושא ובניסוח פיסקה שמתארת מה מטרת העבודה. כל העבודה תיראה אחרת אם הנושא בנוי היטב.

❖ **השלב השני** בעבודה הוא איסוף חומר. גם כאן לא כדאי להזדרז, ולא להסתפק במועט. חפשו מאמרים, קראו אותם (לפחות ברפרוף), חפשו בהערות השוליים הפניות למאמרים וספרים נוספים. בעקבות החומר יתגבשו שאלות מדויקות יותר. נסחו אותן והציגו למנחה את רשימת הקריאה המתוכננת ואת השאלות שגיבשתם.

❖ **השלב השלישי** הוא שלב החקירה. אם אתם עורכים מחקר, ערכו אותו עתה. אם מדובר בקריאת המקורות, ניתוח הטקסטים וכד' – החלו לקרוא ולבחון את הדברים תוך כדי רישום הערות למראי מקום שונים בטקסטים בצורה מסודרת.

❖ **השלב הרביעי** הוא שלב הכתיבה. אבל כאן - שימו לב! ראיתם את החצים המסתובבים בתרשים? הם באים לומר שלא כדאי לקרוא הכול ורק אז לכתוב. עדיף בהרבה לעבוד בשיטת ה"רצוא ושוב": קוראים, מתחילים לבנות שלד, קוראים עוד בהתאם למה שעלה, ממשיכים לכתוב ולתקן, וכו'. אופציה שנייה היא לכתוב תוך כדי קריאת החומר סיכומים, נקודות למחשבה וכדומה, ולבסוף לשלב אותם בסכימה של עבודה. שלבים 3 ו-4 משתלבים.

❖ **השלב החמישי** הוא שלב ההגשה. לעיתים נוטים לשכוח שגם הגשה טובה דורשת זמן. ראשית, הכרחי לעשות הגהה ראשונה. אם שפת אמכם אינה עברית, בקשו מחבר/ה לעבור על הטקסט ולתקן. אבל לא פחות חשוב הוא להניח את העבודה בצד לפחות לשבוע, ואז לחזור אליה, להדפיס אותה

ולקרוא את כולה פעם אחת מן הדף (לא מן המחשב!). ייתכן שתגלו כל מיני שגיאות, ואולי אפילו תמצאו שאתם רוצים לערוך שינויים מהותיים יותר בתוכן. ולבסוף, השאירו לעצמכם זמן להדפיס את העבודה במדפסת טובה, לכרוך אותה ולהגיש.

❖ תכנון לוח הזמנים:

- ❖ התשובה לשאלה "כמה זמן כל זה לוקח?" מאוד אינדיבידואלית. יש הכותבים עבודה קוהרנטית בשבועיים, ואחרים עובדים עליה שנה. קחו בחשבון שעבודה סמינריונית שווה השקעה רבה יותר, לא רק בשל הציון אלא משום שזו ההזדמנות שלכם ללמוד מהו תהליך חקר אקדמי מתקדם.
- ❖ מומלץ מאוד לעבוד על עבודה סמינריונית לאורך הסמסטר ואז לפנות לה חודש של עבודה אינטנסיבית יותר בחופשה.
- ❖ ככלל, שלב האיסוף אמור לקחת בערך חודש, ושלבי החקירה והכתיבה - כחודשיים. הערכת הזמנים הזו היא בהנחה שאתם יכולים להתפנות מרוב עיסוקים. אם לא, האריכו את הערכת הזמן בהתאם. לעבודות קצרות יותר יידרש פחות מחקר מקדים, ולכן אפשר לכתוב אותן בזמן קצר יותר.
- ❖ כדי לעמוד בזמנים, תכננו את הלוח שלכם מן הסוף להתחלה. ציינו מתי אתם רוצים להגיש ובנו את התוכנית אחורה משם. כך תדעו מתי כדאי להתחיל בעבודה.

❖ מה לעשות במקרה שסובלים מדחיינות?

❖ מהי דחיינות? הימנעות מביצוע מטלות או דחייתן לרגע האחרון ממש. ובאנגלית: ...procrastination

❖ יתכן שאתם כבר מכירים את כל העצות ואפילו מפנימים אותן, אבל בלבכם חושבים: "אני מאלו שפשוט לא מסוגלים לסיים עבודה". אולי אתם אפילו חדורי מוטיבציה אולם יש לכם ניסיון עבר לא מוצלח עם עבודה שלקחה עשור לסיים... בקיצור, אתם מגלים שהחודשים נוקפים ולא עשיתם כלום לגבי העבודות שיש להגיש. מה עושים?

❖ אל תדאגו. אינכם לבד בבעיה זו והיא ניתנת לפתרון! השלב הראשון הוא לאתר את מקור הבעיה, כי למעשה, המילה "דחיינות" היא כינוי מטריה לקשיים לימודיים שונים ומגוונים, שחלקם מתוארים בתמונה לעיל.

❖ איך מתמודדים עם דחיינות?

❖ **ראשית**, נסו לאתר את המניע המסוים שלכם ואז להתמודד עם הבעיה במונחים של אותו מניע. למשל, אם אתם פרפקציוניסטים נסו לכתוב משהו לא מוצלח בעליל רק בשביל להתגבר על השאיפה לשלמות. אם הנושא משעמם אתכם, החליפו נושא או מנחה. אם כרגע אתם מוצפים בבעיות אישיות, אולי עדיף לחכות עוד סמסטר לפני שאתם מתמודדים עם העבודה, ואם אתם סובלים מליקויי למידה או קשיי קשב וריכוז – אף פעם לא מאוחר מדי לאבחן אותם ולטפל בהם!

❖ **שנית**, פרקו את המטלה של כתיבת העבודה למשימות קטנות. דאגו לתגמול עצמי ובקשו גם עידוד מהסביבה.

❖ **שלישית**, בררו מה עובד לכם טוב יותר: פרקי זמן משמעותיים לעבודה או "בלוקים" קצרים של זמן.

❖ עוד כמה עצות כלליות בעת תכנון העבודה:

❖ אל תמציאו את הגלגל! התבססו על מה שכבר נכתב ונעשה לפניכם. לכן תמיד התחילו בקריאת ערך אנציקלופדי טוב בנושא.

❖ אל תהססו להתייעץ עם המנחה ועם חוקרים נוספים לאורך כל הדרך. תגלו שבסופו של דבר המרצים יעריכו את ההתמדה שלכם ויזכרו אתכם ואת העבודה שלכם לאורך זמן.

❖ צרו לעצמכם תחנות בקרה בדרך: למשל, קחו את החג הקרוב, וציינו לעצמכם: "עד פסח אני רוצה שכבר תהיה לי רשימה ביבליוגרפית ראשונית. עד סוף הסמסטר - טיוטה" וכד'.

❖ נסו להבנות לתוך המערכת חיזוקים חיוביים. למשל: "אחרי שאסיים את פרק המבוא, ארשה לעצמי לצפות בשלושה פרקים רצופים של הסדרה האהובה עלי".

(עיבדה עידית שקד מתוך מצגות של נורית נוביס-דויטש וגילה וכמן)